

У цілому, процес перетворення звичайних комунікативних вправ у рольові, розігрування навчально-мовленнєвих ситуацій у вигляді рольових ігор і завершення їх діловими вимагає копіткої, систематичної роботи багатьох факторів, а саме:

1. зв'язок теоретичного матеріалу з практичним досвідом студентів;
2. якість пред'явлення студентам комунікативних задач;
3. засвоєння відповідного мовного матеріалу;
4. мотивація ситуації.

Важко переоцінити роль гри у процесі виховання та навчання, в житті людини взагалі. Гра на заняттях іноземної мови, де все звичне називається по-іншому, де можна розкрити свої здібності, завжди цікава. Незаперечні потенційні можливості гри як емоційного фактора, який впливає на активізацію розумової діяльності студентів. З одного боку, гра сприяє невимушеному запам'ятовуванню та синтетичному сприйманню цілих фраз, структур, а з іншого боку спонукає студентів до прийняття рішень, які можуть набути варіативного та нестандартного характеру під час гри, і цим вирішити питання принципу новизни у процесі навчання іншомовного спілкування.

Таким чином, рольові і ділові ігри як ефективні та активні методи навчання сприяють мотивації і актуалізації навчання і підготовки студентів до самостійного спілкування іноземною мовою у виробничих або побутових ситуаціях. Зв'язок навчального матеріалу з реальністю, майбутньою діяльністю сприяє всебічному розвитку особистості студентів, розширює їх кругозір з питань майбутньої спеціальності, професійної етики спілкування, поглиблює їх знання у різних сферах людської діяльності.

Література

1. Гапон Ю.А. Застосування комп'ютерної техніки на етапі введення нового матеріалу у системі інтенсивного навчання іноземних мов. // *Іноземні мови*. - 2016 - № 2. - С. 26-28.
2. Іванова Л.І. Інтенсивне аудіювання, як фактор мотивації у процесі оволодіння іноземною мовою. // *Методика викладання іноземних мов. Республіканський науково-методичний збірник*. - 2006. – № 18.
3. Морська Л.І. Сучасні тенденції у викладанні іноземних мов для спеціальних цілей. // *Іноземні мови*. - 2012. - № 2. - С. 23-24.
4. Шарпіло Т.І. Про значення мотивації у взаємозв'язаному розвитку мовленнєвої діяльності. // *Методика викладання іноземних мов. Республіканський науково-методичний збірник*. - 2006. - №18. - С. 25-28.

Колотило М.О.

УКРАЇНСЬКА МЕНТАЛЬНІСТЬ: БЛУКАННЯ ЛАБІРИНТОМ І ПОМІЧНА НИТКА АРІАДНИ

Перебування українського суспільства в перманентній кризі, що своїм корінням сягає значно давніше часу початку сучасної війни, актуалізує велику кількість рефлексій щодо фундаментальних причин цього стану. Як правило, роздуми супроводжуються констатацією хронічних проблем у взаємодії влади та громади, супроводжуваних державним активізмом та пасивністю інституційно слабкого громадянського суспільства. Подальше глибоке вивчення причин перебування суспільства в такому стані вказує на окремі прояви в суспільній практиці феномену національної ментальності, яка й стала об'єктом нашого дослідження.

Метою цієї наукової розвідки стало дослідження низки рис української ментальності як сукупності історично сформованих патернів соціальної та індивідуальної поведінки громадян, що визначають реалії життя суспільства, а також пошук можливих шляхів подолання деструктивних проявів цього впливу.

Дослідження ментальності знаходилися у фокусі наукових інтересів значної і знаної плеяди зарубіжних науковців, в числі яких М. Бердяєв, П. Бурд'є, М. Блок, А. Гуревич, Ж. Дюбі, Е. Дюркгейм, Л. Леві-Брюль, Ж. Лефевр, О. Лосев, Л. Февр, К. Юнг. Навіть поверхнева аналіза історії та культури нашого народу засвідчує наскільки поширеними та глибокими були дослідження української ментальності, представлені в працях В. Антоновича, М. Грушевського, Д. Донцова, М. Драгоманова, М. Костомарова, В. Липинського, М. Міхновського, Д. Чижевського.

Феномен ментальності мислився ними переважно через апеляцію до духовного життя українців та розумівся як «то, что на дне души народной» (М. Костомаров), «душевний склад народу» (Д. Чижевський), «душевний характер» (В. Антонович).

Не втрачає своєї актуальності феномен вітчизняної ментальності в науковому дискурсі кінця ХХ ст. – поч. ХХІ ст., представленому іменами М. Поповича, С. Кримського, О. Стражного та ін. Філософ С. Кримський розглядав ментальність як «формування національної свідомості, що відповідають певному способу життя та буттєвому досвіду» [1, с. 278], а сучасний дослідник О. Стражний – як «сукупність психологічних алгоритмів, що формують погляд людини на навколишню дійсність, і визначають її поведінку» [2, с. 6].

Узагальнений погляд на вітчизняну історичну традицію дослідження ментальності дозволяє позначити два інші підходи до її розуміння: «духовне обличчя» народу, як прагнення до утвердження власної психологічної окремішності українців в умовах колоніального перебування; низки узвичаєних моделей соціальної та індивідуальної поведінки членів суспільства, що підлягає трансформації під впливом політичних та культурних умов. Саме на основі другого підходу, послідовним прихильником якої ми є, нами й було проведено дослідження деякого числа рис української ментальності.

Як відомо, носієм національної ментальності є кожна людина, що приймає культуру цієї держави через досвід проживання на її території. Дослідження праць сучасних фахівців з ментальності та власний досвід дозволили виокремити низку рис, що несуть «позитивний заряд» у процесі перспективного розвитку українського суспільства. Мова йде, насамперед, про *відкритість українців до сприйняття інших культур*, що виявляється у готовності слухати та чути Іншого, не втручаючись в його особистий простір цінностей. Показовою ілюстрацією цього можуть слугувати роки безконфліктного співіснування українців з носіями інших культур (кримські татари, росіяни, білоруси, румуни, угорці, поляки, євреї тощо) на теренах нашої держави, звісно за винятком тих конфліктних ситуацій, що були інспіровані ззовні.

Іншою показовою рисою ментальності постає *пріоритет особистої та громадянської свободи українців*, що красномовно засвідчував себе в найбільш критичних ситуаціях в державі (посягання на цілісність державних кордонів, державний суверенітет тощо). За таких умов українці, зазвичай пасивні у відстоюванні власних громадянських прав, стають консолідованими у справі відстоювання виключно демократичного шляху розвитку країни через народне волевиявлення. Яскравим свідченням цього можуть слугувати дві хвилі революційних повстань, що прокотилися нашою державою в листопаді 2004-січні 2005 рр. та листопаді 2013-лютому 2014 рр.

Тепер звернемо дослідницьку увагу на ті риси ментальності українців, що є стримуючими чинниками на шляху їх подальшого цивілізаційного поступу як громадян єдиної успішної країни. Доцільно розпочати з констатації *провінційності* нашого населення, що отримувала свій розвиток протягом XVI-XX ст. як наслідок тривалого перебування України в колоніальному стані. У геополітичному вимірі можемо свідчити про втрату розуміння Україною своєї унікальності та значущості для світу як окремої держави, а на ментальному рівні - абстрагування громадян від увиразнення власної державної ідеї, вдоволеність провінційним існуванням, «хуторянський» тип розвитку.

Інша риса української ментальності, а саме *інерційна схильність до патерналізму*, описана формулою «держава має всебічно турбуватися про громадянина», виявляє себе у недостатній відповідальності громадян за власну долю, за майбутнє держави, очікування прийдешньої справедливості та настання ситуації загальної рівності. Саме ця риса і зумовлює інституційну слабкість громадянського суспільства в Україні, політичну неактивність українців, перекладання відповідальності за прийдешнє на обраного ними президента, членів парламенту, урядовців місцевого рівня.

Супутньою рисою до вищеописаної постає властивий українцям *крайній індивідуалізм*, що у своїх проявах породжує ситуацію психологічної неготовності/неспроможності українців до об'єднання заради глобальних національних цілей, що потребували б відмови від недочасних амбіцій. Пригадаймо ті історичні шанси на прогресивний розвиток країни, котрі були втрачені через невміння патріотичних політичних сил та їх керманичів об'єднатися та згуртовано діяти на користь благополуччя усієї країни (українська революція 1917-1920 рр., президентські вибори 1991 р.).

Українців як народ характеризує *недооцінка самих себе*, що виявляється в девальвації питання власної самопрезентації, страхові показатися зарозумілими, навіть там, де це просто неможливо. Глибинні причини цього феномену полягають в тому, що тривалий історичний час і донині, головним клопотом громадян є питання не того, яким чином можливо якісно покращити своє життя, а як узагалі вижити в цій державі. Перманентна бідність і загальне зубожіння породжують боязкість і формують комплекс меншовартості, що не дозволяє «підняти голову».

Також українцям властива *інфантильність*, породжена на думку О. Стражного, відсутністю протягом тривалого історичного часу необхідності у боротьбі за ресурси виживання, яких завжди було вдостатку на теренах України. Ми не маємо усвідомлення необхідності відстоювати свої громадянські/державні права та інтереси, а тому українцям складно приймати неприємну для себе реальність агресії зі сторони держави-сусіда, котра до того ж в традиціях інфантилізму супроводжується вірою в те, що все влаштується якимось чином самотійно і найкращим чином («без надії сподіваюся»).

На завершення дослідження рис української ментальності в рамках цієї наукової розвідки слід розглянути властивий українцям *правовий нігілізм*, проявами його є неповага до законів і спроби ухилитися від них де це можливо. Прикладів, що його ілюструють, можливо навести безліч: від несплати податків чи послуг ЖКГ до проїзду на червоний сигнал світлофора або паркування в заборонених місцях.

Увиразнення частини рис української ментальності актуалізує потребу дослідження можливих шляхів виходу з кризової ситуації, що склалася в українському суспільстві на сучасному етапі. Усвідомлюючи той факт, що повна відповідь потребуватиме більш глибинних рефлексій, аніж може бути відображено в цьому дослідженні, все ж звернемо увагу на ключові моменти.

У стратегічному вимірі мова має йти про те, що громадянам необхідно визначитися з тим, чим є Україна для кожного з них: суверенною незалежною державою чи політичним об'єднанням в певній іншій іпостасі. За своїм змістом це питання про усвідомлення та відповідальність, адже якщо нашу державу мислити як цілісне політичне утворення з власним суверенітетом, то не лише на державному рівні, але й на рівні кожного громадянина, має бути закритим питання про державну двомовність на користь єдиної української мови, має відбутися «перегортання» трагічних сторінок минулого (наприклад, болюче питання участі українців в лавах Радянської армії та УПА на полях Другої Світової війни та ін.).

Вагомою справою є **розробка дорожньої карти реформ** для України шляхом застосування стратегічного планування, що дозволить чітко визначити сукупний стан справ в державі, а також її місце на карті світу через 10, 15, 25 років. Ми можемо віднайти певні бачення майбутнього України в державних програмах її розвитку на певний термін, але мова тут насамперед йде про включеність до цього процесу самих громадян, розуміння ними своєї ролі у процесі розробки та реалізації цієї дорожньої карти. Очевидним є той факт, що сучасна державна влада не є зацікавленою у формуванні визначеного образу України з особистих мотивів, а отже до справи мають взятися громадяни.

На позаполітичному рівні вкрай необхідним є **відхід від практики імітації** у професійній діяльності: фахівцями – на своїх робочих місцях; студентами – в освітніх закладах тощо. Імітаційна практика є настільки укоріненою у психіці людини, що працює уже на рівні поведінкового шаблону, використовуючи для свого виправдання гасла на кшталт «як ви мені платите, так я і працюю» або ж «так усі роблять, чому я маю робити щось інакше».

Вкрай необхідним є **відхід від політики клановості та кумівства** як світоглядно-ціннісної орієнтації, що породжує формування «закритих каст», які визначають порядок денний функціонування організацій та підприємств. У нашій державі мова йде про комерційні та державні структури, проте вкрай обурливою виглядає ситуація в освітній та науковій галузях, державному управлінні та організаціях у сфері культури.

На завершення доцільно згадати про **необхідність розвитку серед українського суспільства традицій добросусідства і піклування за спільний простір**. Ілюстрацією цієї необхідності є традиція підтримання у належному вигляді виключно власного помешкання/двору, та повне ігнорування підтримання у чистоті місць спільного користування (ліфти, двори, підземні переходи, паркінги тощо).

Представлені результати дослідження не вичерпують весь перелік проблемних питань, з якими зіштовхуються українці у своїй щоденній практиці, і корінь яких полягає їх узвичаєними моделями поведінки. Правильніше буде зазначити, що отримані результати радше презентують собою постановку проблеми в загальному вигляді та окреслюють ймовірні шляхи руху в напрямку її вирішення. Разом з тим, навіть короткий та поверхневий виклад наших міркувань дає підстави стверджувати про міждисциплінарний статус досліджень такого роду, та вказує на необхідність залучення фахівців з різних галузей наукового знання до співпраці в рамках публічного дискурсу.

Таким чином, дослідження низки рис української ментальності як сукупності історично сформованих патернів соціальної та індивідуальної поведінки, а також їх ролі у формуванні актуальних та перспективних умов життя громадян, належить до числа складних питань і за змістом пошуків, і за формою реалізації. У своїх подальших дослідженнях ми звернемо увагу на дослідження феномену інфантильності українського суспільства, що постає чинником розгубленості та невизначеності у власних цінностях та державотворчих орієнтирах.

Література

1. *Проблеми теорії ментальності : кол. моногр. / М. В. Попович та ін.; відп. ред. М. Попович. – Київ : Наукова думка, 2006. – 405 с.*
2. *Стражний О. Український менталітет: ілюзії-міфи-реальність. – Київ : ДУХ І ЛІТЕРА, 2017. – 456 с.*

Лебідь О.М., Макухіна С.В.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ АГРАРНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В КОНТЕКСТІ ПЕРЕКЛАДУ

Постановка проблеми. Завдяки підвищенню значення науково-технічного перекладу в ході отримання майбутніми фахівцями наукових знань і набуття ними ґрунтовних практичних навичок, адекватних для застосування в контексті сучасних суспільних трансформацій в Україні, особлива увага приділяється перекладу термінів і терміносполук. Відомо, що тексти наукових жанрів, які репрезентують певну галузь науки і вирізняються точністю, логічністю, однозначністю, відсутністю емоційного забарвлення, тобто саме їм притаманним використанням значної кількості специфічної термінології. Зокрема опрацювання іншомовної аграрної термінології як особливого лексичного арсеналу, формування перекладацьких компетенцій вимагає, передусім, теоретичного осмислення специфіки перекладу наукової, а особливо аграрної літератури, що реалізовується у тому числі й шляхом ґрунтовного опрацювання спеціальної галузевої літератури.

Метою написання статті є визначення особливостей перекладу аграрної лексики на основі аналізу лексичного мінімуму відповідної сфери.

Завдання полягає у виявленні найбільш вживаних способів перекладу агрономічної термінології.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній лінгвістиці важливе місце займають проблеми лексики спеціального призначення, функціонування систем англійських термінів у різних областях науки вузькогалузевої наукової площини. Вивчення особливостей перекладу науково-технічної літератури було і є об'єктом наукового інтересу багатьох дослідників-лінгвістів. В різних аспектах проблему перекладу термінів досліджують такі науковці, як А. Д'яков, В. Карабан, Л. Конопляник, И. Ремхе, А. Суперанська, К. Тішечкіна та інші. Проте розвиток міжнародних відносин нашої держави та недостатня при цьому розвиненість вузькогалузевого науково-термінологічного арсеналу української мови актуалізують завдання пошуку адекватних та ефективних перекладацьких стратегій, висуваючи суворі вимоги до сучасних лінгвістів, перекладачів, укладачів вузькогалузових термінологічних словників тощо. Слід відзначити, що лексико-семантична варіативність перекладу українською мовою аграрних термінів у контексті опрацювання лексикографічних джерел, обумовлює тенденції вживання і перекладу агрономічних термінів у контексті мовних засобів і визначених термінологічних груп окреслено Л. Герман та О. Ільєнко.

Виклад основного матеріалу. Важливе місце в науково-технічному перекладі посідає відтворення лексики спеціального призначення, під якою розуміють терміни та термінологічні